

TNO

k o n t a k t

TNO

kontakt

Personeelsorgaan van
de Nederlandsche Organisatie voor
Toegepast-Natuurwetenschappelijk
Onderzoek TNO

Redakteur: J. Borst

Redakteuren Puzzelrubriek:
J. v. d. Horst en Th. H. Asselman

Redaktie-adres:

Juliana van Stolberglaan 148,
Postbus 297,
telefoon 814481 te Den Haag

Kopij dient uiterlijk de 1e van iedere
maand in het bezit van de redactie
te zijn

Verschijnt maandelijks

Druk: Semper Avanti N.V. te
Den Haag

Foto omslag:

Mej. Lenie Gelijs in de hoofdrol
van het toneelstuk 'Miss Poes'

In dit nummer

62

Het lachen niet verleerd

65

Nieuws van het
Centraal Proefdierenbedrijf TNO

67

Tekenwedstrijd
TNO-sporttoernooien

68

In memoriam de heer I. Bink

69

Aquariumliefhebbers

70

Sportduiken

73

Jubilea

75

P.V.-activiteiten

HET LACHEN

Heer C. J. van Wette, huismeester van het Hoofdkantoor, heldblauwe ogen, stevig postuur, 56 jaar, sedert 1943 in dienst van de Centrale Organisatie TNO, onverwoestbaar goed humeur, uitstekend redenaar, verzamelaar van munten, postzegels, antiek en eigenaar van de tjalk 'Vertrouwen', die nog drie jaar ouder is dan de eigenaar. Hij behoort tot die gelukkigen die een eenmaal gehoorde mop nooit meer vergeten en hij schudt er dan ook tientallen uit zijn mouw als dat nodig is. Aan het tafeltje, waaraan hij bijzchuijft is het zelden rustig en stekt het gesprek nimmer. Daarbij moet dan meteen worden opgemerkt, dat dit niet betekent dat heer Van Wette dezelfde diepgang heeft als zijn tjalk (en dat is niet zo véél). Neen, deze gezellige prater is wel degelijk bereid tot een dieper gravend gesprek en zijn ogen verraden een scherpe kijk op de mensen en dingen. Maar Van Wette heeft zelfs onder de moeilijkste omstandigheden het lachen nimmer verleerd, ook niet in de tijd, waarover de iets ouderen onder ons niet uitgesproken raken, de tweede wereldoorlog.

NIET VERLEERD

Hr. van Wette aan het woord

'Winter 1944. We verrekten van de honger. Nu was er in de Breedstraat hier in Den Haag een militaire bakkerij. Die bakte toen natuurlijk brood voor de Duitsers. Het meel voor dat brood werd per vrachtwagen gebracht. En de bijrijder op die vrachtwagen kende ik. Nou, met Oudejaar wil je toch wel wat te bakken hebben, waar of niet? En je moet toch ook meel hebben om oliebollen van te kunnen bakken. Na veel vijven en zessen sprak

poos niet meer wist of het ding vals of echt was.

Die zak met meel duvelde precies op de afgesproken plaats en tijd van de auto. Het was een hele sjouw hoor. Wat later heb ik gedeeld met de bijrijder en chauffeur, ieder een derde. En wij van kantoor hadden met Oudejaar oliebollen van echt patentbloem. Ach ja, dat eten!

Ik woonde destijds op de Loosduinsekade nummer 190. De belendende per-

bovenraampje voor ventilatie wijd open stond. Met een etalagehaak uit het raam hangend hebben wij daarna flinke gelderse worsten en malse lappen vlees van de schalen gepakt. Het was natuurlijk wel uitkijken geblazen; toen die moffen de schalen kwamen ophalen, waren ze razend op elkaar, want ze gaven elkaar de schuld, zie je. Dat kon je boven bij ons horen! Dat was allemaal oorlogstijd. Maar vlak daarna viel het óók nog niet mee.

Dieser Ausweis ist nur gültig in Verbindung mit der Kennkarte oder einem sonstigen amtlichen Lichtbildausweis

SONDERAUSWEIS Nr. 1785/8.

VERGUNNING

Zu- und Vorname: van Wette, Cornelis Johannes

Geboren am: 28. März 1909 in Haag

Beruf: Oberheizer der Centr. Org. T.N.O.

Beruf: (Wohnort, Strasse und Hausnummer) Haag.

Wohnende in (Gemeinde, strasse und Hausnummer) Loosduinsekade 190.

ist berechtigt zur Durchführung seiner/ihrer Dienstobliegenheiten in der Zeit von 22 Uhr bis 4 Uhr in der Provinz Süd-Holland, die Strasse zu betreten und zwar zu Zurücklegung des Weges zwischen dem Ort der Dienstobliegenheiten und der Wohnung.

Houder dezer is gerechtigd zich van 22 uur tot 4 uur in de Provincie Zuid-Holland in de open lucht te bevinden en wel op weg van (c.q. naar) zijn/haar woning naar (c.q. van) de plaats van zijn beroepsbezigheden, ten einde zijn beroepswerkzaamheden te kunnen verrichten.

Deze vergunning is geldig tot: 31. Dezember 1944.

Haag, den 30. Juni 1944

Der Beauftragte des Reichskommissars für die Provinz

Eigenhändige Unterschrift: [Handwritten Signature]

Handtekening van den houder

Form 122 8462-44-K 983 NABRUK VERBODEN RIJSTUITGEVER

Der Reichskommissar für die oec. niederländischen Gebiete der Generalkommissar für Finanz und Wirtschaft

Den Haag, den 30. Juni 1944

Carel van Bylandtlaan 30 Tel. 183870, App. 125

Hauptabteilung Wirtschaft FW/II/Wirtschaftl. Abt. Energie

Bescheinigung

Hiermit wird bescheinigt, dass der C.J. van Wette..... Kennkarte Nr. G 41 / 40185 Angehöriger eines Energieversorgungsunternehmens und zwar des Centr. Org. T.N.O. inden Haag.... ist. Als solcher besitzt er ein Fahrrad und benötigt dasselbe dringend zur Ausübung seiner Dienstobliegenheiten.

Wehrmachtkommandant: Den Haag

Auftrag: [Handwritten Signature]

Regierungsbaureat.

ik met die vrachtrijder af, dat hij op een van zijn nachtelijke ritten door zijn bijrijder een baal meel zou laten afduwen van de vrachtwagen en dat ik die dan wel in de wacht zou slepen. Het was op die manier het minst riskant voor alle partijen. Ik stond die bewuste nacht in een doodstille straat. Je mocht je 's nachts eigenlijk niet op straat bevinden in die tijd, maar daar hadden we al lang iets op gevonden. Ik had een 'Ausweis', waarop stond dat ik 'Oberheizer der Centrale Organisatie TNO' was en dat ik van 22 tot 4 uur mij in de open lucht mocht bevinden. Dat briefje was natuurlijk zo vals als een kraai en zekerheidshalve was ik er ook tien jaar ouder op vermeld, maar ach, je weet die Ausweis-ervalsingen waren in die dagen zó mooi, dat zelfs de vervalser na een

celen waren in beslag genomen door de Wehrmacht. Er was bijvoorbeeld een garage en onder mijn etage bevond zich een keuken, waar men zich bezig hield met het bakken en braden van allerlei lekkere dingen en hartige hapjes voor de Duitse Wehrmacht. Dat moet je je voorstellen zeg! Wij maar in die bak- en braadlucht. Enfin we vonden er wat op. Vanuit mijn raam kon ik - als ik mij heel ver uit het venster boog - precies in die keuken daaronder kijken. Nou is daar natuurlijk niks tegen, als je niets van plan bent. Maar dat waren wij nu juist wel. Met een aan een stokje bevestigd spiegeltje, dat wij uit mijn raam staken konden wij nog beter zien, wat er allemaal gebeurde in de ruimte onder ons raam; of er mensen bezig waren, wat er vandaag klaar gemaakt werd én of het

Wij hadden toen nog geen dienstauto, maar een dienstzijspan. Dat was een Harley Davidson uit een legerdump. Op zekere dag moesten we naar een vergadering in Amsterdam. Ik rijden en meneer Al, toen directeur van de ATA in het kuipje. Na afloop van de vergadering zijn we nog even gaan fourageren in Noordholland. In Volendam kochten wij paling: meneer Al 6 pond, ik 1 pond. Wij deden alles in de bergplaats van de zijspan en reden naar de pont om het IJ over te steken naar het Centraal Station van Amsterdam. 7 Kilometer daarvoor: stop, controle CCD. Dat had je toen in die tijd, je mocht zelf geen voedsel vervoeren, zelfs die paar pondjes lekkere paling niet. Al vroeg aan mij: 'Durf je Van Wette'. Nou ik wel. Met een rotvaart stoven

we ze voorbij. Toen ging het er om, halen wij de pont of niet. Nou, dat lukte wel, zij het met de CCD op de hielen, want die beschikte ook over een motorspan, maar die was niet zo snel als de onze. Op de pont pakten wij de aktetassen met paling en gooiden die in een voor ons staande vrachtauto, zo eentje met een laadklep en een zeildoek erover. Toen kwam de CCD-zijspan toch nog aanrijden, zeg. We werden afgebekt(waar die lui eigenlijk gelijk in hadden) en gefouilleerd. Niks te vinden. En toen meneer Al, toch al zo'n imponerende figuur, met een stentorstem, die je over de gehele pont kon horen: 'Dat heb ik jullie toch al gezegd! Er is niets te vinden bij ons! Ik zal een klacht indienen bij jullie superieuren over dit onheus optreden. Wéten jullie wel wie wij zijn??? Moet ik, IK laten stoppen voor iedere man in burger aan de kant van de weg, die zijn hand opsteekt???' Toen de pont afvoer, zaten wij er op en was de CCD afgedropen met een ongerust gevoel, dat ze het ergens niet goed hadden gedaan.

Maar het heeft wel tot op de Overtoom geduurd, voor wij die vrachtauto hadden ingehaald, waarin onze aktetassen met paling lagen. Want op de pont konden wij die natuurlijk niet terughalen. Had je het gezicht van die chauffeur moeten zien. We hebben hem ook maar wat paling gegeven.

En nu nog een verhaaltje over Prof. Duyvené de Wit. Ja, die: Prof. Dr. J. J., de man van de proeven met een-eiige tweelingenkalveren. Door de radio werd toen in een of ander landbouwkwartiertje steeds weer namens TNO gevraagd om die een-eiige kalver-tweelingen. De boeren moesten TNO bellen en met Prof. Duyvené de Wit ging ik dan bij die boeren kijken, of het goede kalveren waren voor zijn voederproef. Ik kreeg er al aardig kijk op, het hield ergens verband met de kleur van de vacht en de kruin, dat waren goede herkenningstekenen, geloof ik. Nou liep Prof. Duyvené de

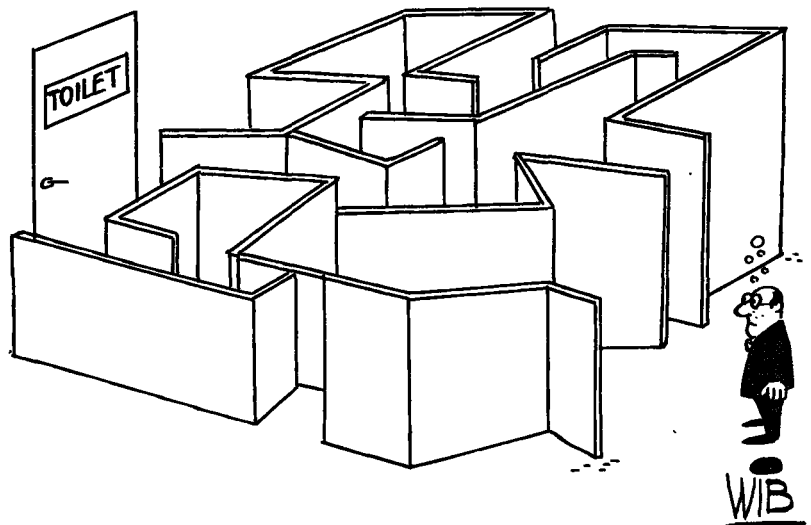
Wit wat moeilijk door een klein voetgebrek en dat was misschien ook wel de reden, dat hij op een toch al niet best begaanbaar boeren erf misstapte en in een mestput terecht kwam. Tot aan zijn heupen! Professor bleef doodkalm, reinigde zijn broek door hem uit te trekken en in een sloot heen en weer te halen en daarna trok hij weer alles aan en ging op blote voeten weer in de auto zitten. Na een poosje zei hij: 'Van Wette, ik krijg het koud. We gaan koffie drinken in het eerste café, dat je voorbijkomt. Rij tot achter het biljart, want het heeft geen zin over mijn kouwe voeten die kletsnatte sokken en schoenen aan te trekken'. En zo ben ik met hem naar de achteruitgang van een cafétje gereden en is prof. dr. J. J. Duyvené de Wit barrevoets en met een kletsnatte en geurende broek achter de kachel gaan zitten. Een prachtvent, jammer dat hij enige jaren geleden is overleden.

Nog één anecdote: over Ir. A. de Mooij Zn.

Dat was in 1952. De Mooij zat achter in onze dienst-Ford op terugweg van

een vergadering. Spui, Hofweg, Buitenhof en zo naar de Koningskade (want het kon niet nog zo laat wezen, altijd ging Ir. De Mooij 'nog héél even' naar kantoor). Vlak bij de Koningskade, midden in een razend druk spitsuur hoor ik achter mij schreeuwen: 'Stop, Van Wette, stop, STOP!' Wat doe je dan in zo'n situatie? Je denkt dat er iets verschrikkelijks gebeurd is of zo en ik remde krachtig. De auto achter mij deed dat óók wel, maar kon toch een stevige botsing niet meer vermijden. Dat gaf wel wat praterij daar midden in dat drukke verkeer. Maar Ir. De Mooij bleef kalm en opgewekt. Hij zei: 'Kijk eens wie daar loopt, Van Wette! Daar loopt Jan Klopper (Prof. J. Klopper). Kan ie mooi meerijden!' En met deze hooggeleerde heer naast hem leunde hij rustig weer achterover op de achterbank, gezellig met hem koutend en wachtend totdat wij (d.w.z. de aanrijder en ik) 'uitgepraat' waren'.

Uitpraten lijkt ons geen te moeilijke opgave voor de heer Van Wette, huismeester van het Hoofdkantoor.

Nieuws van het centraal proefdieren- bedrijf TNO

In gesprek met TNO-ers hoor je vaak verhalen, die je weer terug achter het redactie-bureau doen verzuchten: 'het beste (zonder hoofdletters, zetter!) komt niet in TNO-Kontakt'. Het betreft dan gekke voorvallen tijdens dienstreizen, congressen en op het werk en soms gaat het om ernstiger zaken, die dan helemaal zo grappig niet zijn.

De verhalen over die TNO-man met hoogtevrees, die van een stampend oceanschip in een heel klein loodsbootje ver beneden hem schommelend, moest overstappen of dat andere over de TNO-er, die de laatste trein op een nachtelijk station voor zijn neus zag wegrijden en toen noodgedwongen de nacht in een beslist niet first class hotel moest doorbrengen, ze branden mij op de punt van de tong. Maar ze zijn verteld in de goede sympathieke sfeer van wat de engelsen noemen 'out off the record'; inderdaad zijn ze dan ook lang niet altijd voor openhartige publikatie waar dan ook geschikt.

Wat gezegd werd over humoristische voorvallen, kan in nog sterker mate gelden voor de ernstige gebeurtenissen. Natuurlijk wordt iedere TNO-er zodra dit mogelijk is geworden, deelgenoot gemaakt van voor haar of hem belangrijke nieuws, wij noemen bijvoorbeeld loonronden, of wijziging van bepaalde bijdragen.

Weer andere gebeurtenissen: ongevallen, uitgebroken branden enz. vragen een te gedegen onderzoek naar oorzaak en eventueel nodige toekomstige preventie, dan dat een personeelsblad de wedloop met de dagelijkse nieuwsbronnen wil aangaan, zelfs al zou men dit somtijds vurig wensen. Dit houdt echter stellig niet in, dat de inhoud van een personeelsblad een mak samenraapseltje van stukjes, die geen kwaad kunnen, moet zijn. Om dit opgewekt begonnen stuk in dezelfde trant te sluiten, eindigen wij met een geboorteberecht, dat wij vonden in 'BOARD', een canadees personeelsblad van een verzekeringsmaatschappij. Het illustreert overduidelijk het verschil in denken, zeggen en doen tussen ons en onze verre overzeese vrienden van het land van de Maple leaf. Want stel nu eens, dat we een geboorte-rubriek in ons blad voor TNO-speurders zouden beginnen in eenzelfde trant - doch dan met gebruikmaking van aan onze onderzoekers goed vertrouwde termen?

BIRTH

To Marg and Brian McKibbin - a son
STATISTICS:

Name of risk	- Ward Allan
Policy No.	- October 23rd, 1966
Amount	- 7 lbs. 2 oz.
Policy Term	- Full nine months
Lead Company	- Marg. McKibbin
Agent	- Brian.

Omdat wij er tóch in de buurt waren, zijn we even aangewipt bij het Centraal Proefdierenbedrijf, dat TNO rijk is. Wij vroegen Drs. J. C. J. van Vliet, directeur van dit in de prachtige omgeving van Zeist gevestigde bedrijf, of hij ons al iets meer kon laten zien over de vorderingen van de nieuwbouw, want ook hier is men druk in de weer met uitbreiding, modernisering en verbetering van accommodaties.

Een wandeling over het uitgebreide terrein had tot resultaat, dat wij zelf konden zien, hoe hard er gewerkt wordt aan de nieuwe voorzieningen. In december van dit jaar nog hoopt men klaar te komen met de nieuwbouw van enkele onderkomens. Er is in de zes jaren, die ons scheidde van het eerste bezoek aan het C.P.B. hier wel het een en ander veranderd. Wat oorspronkelijk begon als een eenvoudige opzet, is uitgegroeid tot een imposant bedrijf. Gezien door onze leken-ogen viel het ons niet op, wat aan dit pijnlijk goed verzorgde bedrijf nog te verbeteren viel, maar men verzekerde ons dat het zeker geen ongemotiveerd perfectionisme was, waardoor er sedert jaren werd verbeterd, veranderd en bijgebouwd.

De vraag naar de proefdieren van het C.P.B. is steeds meer toegenomen en dank zij de inspanning van alle krachten en de gebruikmaking van nieuw verworven inzichten is de naam van het Centraal Proefdierenbedrijf bekend tot ver over onze grenzen.

Staande voor het hoofdgebouw (waarvan een deel reeds nieuwgebouwd is) moet aan bezoekers direct opvallen, dat het er allemaal even fris, vriendelijk en zindelijk uitziet. Natuurlijk werkt de prachtige omgeving mee, maar de in opzet eenvoudige gebouwtjes, deels witgekalkt en met rode dakplannen doen het wonderwel in het geheel.

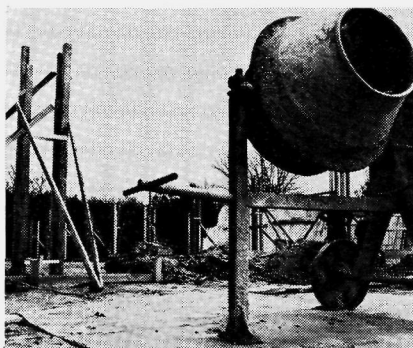
In 1968 zal van dit proefdierenbedrijf gezegd kunnen worden: 'Zoals deze moderne opzet zijn er in Europa maar enkele te noemen'.

En dat heeft niets te maken met de heidegrond, de groen-grijze sparren, de nog net winterse doodstille bossen. Neen het is te danken aan de werklust van de ruim dertig TNO-medewerkers, die overal verspreid over de gebouwtjes hun dagelijkse taak verrichten.

Een zeer uiteenlopende reeks taken.

Diervverzorgers zorgen voor verblijven, waar amper een strohalm op de grond blijft liggen, waar ieder (automatisch gevuld) drinkbakje volkomen schoon is, waar het voedsel precies dát is, wat de dieren moeten en mogen hebben.

Weer anderen controleren dat voedsel en begeleiden de fok op uiterst deskundige wijze. Academics en analisten houden zich dag in, dag uit bezig met de wetenschappelijke kant van de zaak en voor het vele administratieve werk, dat onvermijdelijk aan dit specialistische bedrijf vast zit, zijn er enkele toegewijde medewerkers, die toch maar elke dag langs het eenzame bospad naar het werk moeten komen. En dit is óók nog een der weinige TNO-in-

stellingen, waar de werkweek niet eindigt op vrijdag 17.15 uur, want dieren moeten gedurende het week-einde tóch verzorgd worden.

Wij zeiden het reeds boven: we kwamen slechts *even* langs. Wij namen afscheid en ontvingen de vriendelijke uitnodiging om in december de officiële ingebruikneming van de nieuwbouw mee te maken.

Van de foto's, die geschoten werden, het hierbij geplaatste drietal.

Tekenaars en tekenaressen

GEVRAAGD:

Een omslag-tekening voor het juninummer

DOOR:

de redakteur van TNO-Kontakt

AAN:

alle jongens en meisjes van 6 tot 14 jaar, waarvan vader, moeder of een gezinslid bij TNO werkt.

Jullie tekening moet hetzelfde formaat hebben van de omslagfoto's van TNO-Kontakt: 20 cm breed, 14 cm hoog. De tekening moet zwart-wit zijn, dus geen waterverf, kleurpotlood of kleurkrijt gebruiken! Er zijn twee onderwerpen, die ik het liefst ontvang, namelijk 'Vader (of moeder of broer of zus) op het werk' of 'Wij zijn met vakantie'.

Zet je naam en voornaam (voluit) met je leeftijd en adres op de achterzijde van je tekening of vraag, of je ouders dit voor je willen doen. Vermeld dan ook daarbij het TNO-instituut waar vader, moeder, broer of zus werkt. Ja, en nu willen jullie misschien ook nog weten of er kans op een prijs(je). Doe je het anders niet? Tja, begrijp wel, dat ik jullie niet allemaal een prijs kan geven, maar de drie besten van de leeftijdsgroepen van 6 tot en met 8 jaar, van 9 tot en met 11 jaar en van 12 tot en met 15 jaar kunnen toch wel een leuke prijs verwachten! Jullie krijgen in ieder geval een echte jury, die alle tekeningen (nogmaals: ongekleurd!) gaat bekijken en er de beste uit aanwijst.

Wacht niet te lang, want na 5 mei kan je niet meer meedoen, dan ben je te laat! Inzendingen aan Redakteur TNO-Kontakt, Postbus 297 te Den Haag.

Voetbaltoernooi

Het voetbaltoernooi, waarnaar veel TNO-medewerkers met belangstelling ieder jaar uitzien, zal ook dit jaar weer plaatsvinden op het sportpark gelegen aan de Brasserskade in Delft. De datum waarop het toernooi wordt gespeeld is gesteld op 3 juni a.s.

Voor instituten die niet eerder met een elftal aan het toernooi hebben deelgenomen en daarom niet rechtstreeks door de toernooicommissie zijn benaderd, is er mogelijkheid tot inschrijving met een elftal tot 3 mei a.s.

Men wendde zich voor inlichtingen tot de heer A. Vergunst, Instituut TNO voor Verpakkingen, telefonisch bereikbaar onder het nummer 37000, toestel 2449 in Delft.

De Voetbaltoernooicommissie

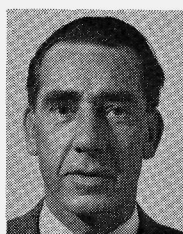
Volleybaltoernooi

Op zaterdag 27 mei 1967 zal een volleybaltoernooi voor dames- en herenteams van TNO-instituten georganiseerd worden.

Dit toernooi vindt plaats op initiatief van de volleybalvereniging TNO in Delft en sluit aan bij de door deze vereniging vorig jaar georganiseerde 'kleine competitie' voor enkele TNO-instituten. De toernooicommissie verwacht op grond van het vorig jaar gebleken enthousiasme een aanzienlijke belangstelling en bereidt zich voor op het ontvangen van een groot aantal ploegen. Inschrijving staat open voor alle TNO-instituten of -afdelingen in den lande. Hiertoe zullen directies en afdelingshoofden worden aangeschreven en van nadere gegevens worden voorzien. Geïnteresseerden die op deze wijze niet bereikt worden kunnen eveneens inlichtingen verkrijgen bij de secretaresse van de toernooicommissie, mejuffrouw G. Verhagen, TNO-Zuidpolder, Delft, 01730 - 37000.

Er zal gelegenheid tot inschrijving zijn tot 9 mei a.s.

De Volleybaltoernooicommissie.

in
memoriam
de
heer
I. Bink

L. J. A. R. van der Vlugt - Keramisch Instituut TNO

Twée waterige hobbies:

Op 19 maart 1967 overleed de heer I. Bink, inspekteur van de Rijksverdedigingsorganisatie TNO en oud Kapitein-Luitenant ter Zee bij de Koninklijke Marine. Met groot leedwezen hebben de medewerkers van de Rijksverdedigingsorganisatie TNO kennis genomen van dit bericht. Hoewel het bekend was, dat de heer Bink reeds geruime tijd ernstig ziek was, kwam het bericht van zijn heengaan voor velen tòch onverwacht.

De heer Bink trad in 1958 na zijn pensionering bij de Koninklijke Marine in dienst van de Rijksverdedigingsorganisatie TNO. Zijn nieuwe taak nam hij met veel enthousiasme ter hand en degenen, die hem van nabij meemaakten, kwamen al spoedig onder de indruk van de toewijding en nauwgezetheid, waarmee hij zijn moeilijke taak vervulde. De heer Bink werd hierbij gesteund door zijn geloofsovertuiging, waaruit hij zowel tijdens zijn verblijf op zee gedurende de oorlogstijd alsook in latere jaren kracht putte om voor de 'goede zaak' te strijden.

Door de aard van zijn werk kwam de heer Bink regelmatig in contact met de leden van de direkties en vele medewerkers van de RVO-laboratoria en door zijn joviale persoonlijkheid, rustig optreden en werkelijkheidszin wist hij alom vertrouwen en waardering te verwerven. Zijn heengaan laat een grote leegte achter en vooral de medewerkers van het bureau van de RVO-TNO zullen zijn markante persoonlijkheid node missen.

Onze gedachten gaan ook uit naar Mevrouw Bink, die haar man tijdens zijn ziekte met grote moed en geestkracht ter zijde heeft gestaan. Moge de wetenschap, dat wij de heer Bink met grote genegenheid en erkentelijkheid zullen blijven gedenken, haar enigermate tot troost zijn.

J. L. J.

Menig TNO-er heeft het tot zijn beroep gemaakt de geheimen der natuur te ontsluiten. Dat dit een fascinerende bezigheid kan zijn, zullen velen bemen. Nog meer mensen echter, zoals de zuiver technisch of administratief ingestelden onder ons, moeten het in het dagelijks leven stellen zonder één stukje natuur. Het kan dan een verademing zijn, na gedane arbeid, in de eigen woning bezig te zijn met een stukje levende natuur. Een stukje natuur dat men in stand kan houden, observeren en naar eigen inzicht in goede banen kan leiden.

Zo'n stukje natuur dat men in iedere woning - groot of klein, villa of flat - kan halen en dat in ieder interieur een sieraad kan zijn, is een aquarium: de onderwaterwereld in een notedop.

Kunt u zich in huis iets voorstellen dat u een veelzijdiger en boeiender blik op de natuur gunt? Immers, een goed aquarium vormt een harmonie van plant en dier, van vorm en kleur. Een prachtig beplant aquarium is zonder vis een onwezenlijke wereld; een bak met de prachtigste vis maar zonder planten, onderscheidt zich maar weinig van de bun van de broodvisser.

Het houden van een aquarium is een altijd voldoening gevende hobby. Voor wie er weinig van weet is er veel te leren, voor wie al veel weet echter nog meer! Evenzo kan men groot of klein beginnen, eenvoudig, of met alles erop en eraan. En denkt u vooral niet dat de plant en de vis die u voor weinig geld koopt minder mooi of interessant zou zijn dan die welke u zich voor veel geld aanschafft. De prijs is slechts een kwestie van vraag en aanbod. Zo vindt men in de prijs van circa f 1,- per stuk reeds een uitgebreide sortering planten en vissen waarmee men alle kanten op kan. U treft er zowel vissen onder met een volwassen lengte van enkele centimeters voor het kleinere aquarium als vissen tot enkele decimeters voor het zeer grote; typisch solitair levende vissen, zowel als ty-

pische scholendieren; monochrome of juist bont-gekleurde vissen, met eenvoudige of hoog ontwikkelde vinstels; u vindt er levendbarende en eierleggende soorten onder. De laatsten geven weer een vrijwel even kleurrijk gamma van parings- en broedverzorgingsgedrag te zien als er soorten vissen zijn. Zo zijn er, die hun eieren boven een lichte of juist boven een donkere bodem laten vallen en er verder niet naar omkijken, terwijl andere zorgvuldig een speciaal plekje uitzoeken, de eieren bewaken of zelfs voortdurend van vers water voorzien. Zij zetten bijvoorbeeld af op fijnbladige planten, of juist op grofbladige en dan nog weer op of juist onder aan het blad. Ook komt het voor, dat de eieren in de bodem worden afgezet en ook dat dat boven water gebeurt.

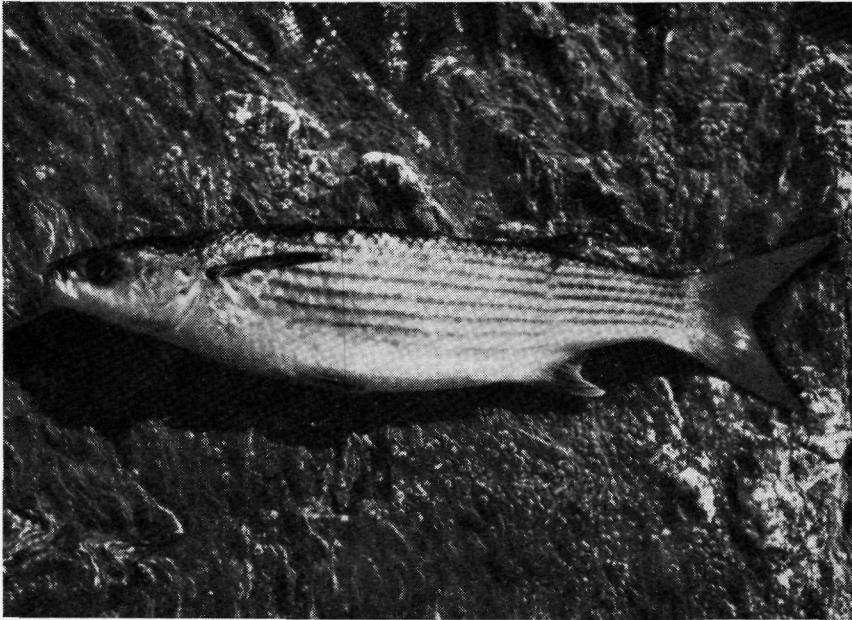
Verder worden de eieren in een eenvoudige kuil gedeponeerd, of in de bek van het wijfje uitgebroed, terwijl ook nesten worden gebouwd van plantaardig materiaal of zelf geproduceerd schuim.

Ook vindt u een uitgebreid assortiment planten met de meest uiteenlopende groei- en bloeiwijzen; laagblijvende zowel als hoogopgroeende planten, zuivere waterplanten zowel als ondergedoken vormen van moerasplanten.

U zult begrepen hebben, dat het voorgaande betrekking had op het zoetwater-aquarium. Het zee- en het koraal-aquarium vormen hoofdstukken apart. Zij zijn moeilijker door het ontbreken van geschikte planten en veel duurder. In zoetwater kunt u nog kiezen tussen het koudwater-, het subtropisch- of het tropisch-aquarium. Bij verreweg de meeste liefhebbers zult u het tropisch aquarium aantreffen. Dit, om de eenvoudige reden, dat het gemakkelijker is te verwarmen dan te koelen en het tropisch assortiment veel rijker is.

Hoewel de handelaar u gaarne van

AQUARIUMLIEFHEBBERS

advies zal dienen met betrekking tot hetgeen u zoal nodig hebt, loopt u natuurlijk wel een goede kans met een teveel aan spullen thuis te komen. Er zijn trouwens nog wel enkele dingen meer die u moet weten. Beter dan ik u hier in zeer kort bestek het een en ander zou kunnen vertellen, doet dat een zeer vlot geschreven en leerzaam

boekje. Ik bedoel de Maraboe Flash 76 'Mijn Aquarium', dat u voor f 1,75 in de boekhandel vindt. Voor dezelfde prijs levert de Nederlandse Bond 'Aqua Terra', (die ook zo vriendelijk was het cliché van een der foto's ter beschikking te stellen) u de brochure 'Beginregels bij het aquariumhouden', waarin u naast de tekst circa 60 foto's

van planten, vissen, bakken en schema's van inrichting vindt. (f 1,75 overmaken op giro 16 39 56 t.n.v. penn. N.B.A.T., Nassaulaan 23, Hilversum). Op uw gemak uw visbestand bijeen zoeken doet u met veel plezier in 'Aquariumvissen (ca. 200) in kleuren', (beschrijving, herkomst, temperatuur, gewenst type aquarium, kweek en voedsel). Uitgave Meulenhoff, f 5,90. Sta me echter toe, dat ik u een betere raad geef: wordt lid van een Aquariumvereniging! Zo'n vereniging houdt minstens eenmaal in de maand een kontaktavond waarop ervaringen worden uitgewisseld en terzake kundige mensen lezingen houden. Naast het verenigingsblad ontvangt u tevens het zeer goed verzorgde maandblad van de N.B.A.T.: 'Het Aquarium'. Verder bezit vrijwel elke vereniging een goede bibliotheek en kan zij voor moeilijke zaken bij vakmensen te rade gaan. De N.B.A.T. verstrekt u gaarne adressen van verenigingen in uw omgeving (adres: zie boven). Voor Den Haag e.o. kan ik u direct mijn eigen vereniging aanbevelen: 'Aquarium- en natuurvereniging Minor', Thomsonlaan 107; kontaktavond iedere tweede donderdag van de maand Anna Paulownaplein 4, aanvang 20.00 uur.

SPORTDUIKEN

Het is met het geluk als bij het duiken naar parels. Je moet er wat voor over hebben en ook dan nog vind je nooit complete halssnoeren, maar slechts af en toe een parel.

Caprese volkswijsheid

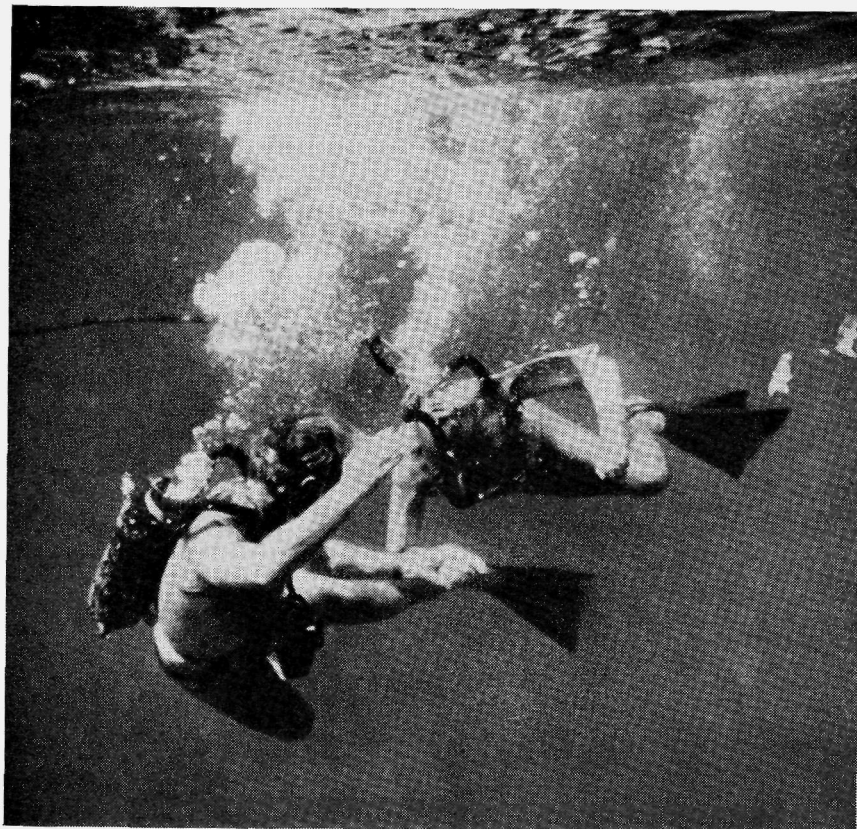
Reeds in het grijs verleden heeft men pogingen gedaan om de wereld onder water te bekijken.

In het begin van de 5e eeuw voor Chr., tijdens de Atheense aanval op de stad Syracuse, zijn zeer primitief uitgeruste kikvorsmannen voor het eerst opgetreden. De onderwaterbarricade, die de havens van Syracuse afsloot, werd door kikvorsmannen kapot gezaagd, en daardoor konden Romeinse schepen ongehinderd de haven invaren.

In 1934 ontwierp de Fransman Le Prieur een apparaat, waarmee hij op wisselende diepten de toevoer van de lucht uit persluchtcilinders kon regelen. In 1944 werd door Cousteau de aqualong uitgevonden. Het was in feite een verbetering van het principe van Le Prieur. De apparatuur bleef ongeveer gelijk, maar hij zorgde ervoor dat het apparaat automatisch ging werken. Door de uitvinding van deze aqualong werd de grondslag gelegd voor het nu zo populaire vrije duiken, dat, foutief, vaak diepzee-duiken wordt genoemd.

Het *vrije* duiken, omvat heden ten dage:

- het militaire duiken, beoefend door landmacht, marine en zelfs luchtmacht;
- het duiken bij het bouwen van havens en dammen, berging van gezonken schepen en schatten, controle van boten en bruggen onder water, en bij aanleggen van pijpleidingen onder water;
- het duiken in open zee om schelpen, parels, sponzen, oesters en vissen te 'oogsten'. Ook wieren voor de fabricage van jodium, agar en alginaten worden veelal door duikers naar boven gehaald;

- het duiken ten behoeve van research-doeleinden:

het speuren naar nieuwe vindplaatsen van olie, gas, mineralen, zee-stromingen; visserij-research.

Verscheidene uiversiteiten in Amerika geven voor de toekomstige biologen cursussen in vrij duiken. Ook in Nederland zijn al verscheidene beroepsbiologen, die met duikapparatuur onder water gaan.

Sportduiken. Hieronder valt dus onderwaterjagen, fotografie, het onderwaterzijn terwille van de sensatie, duiken voor het verzamelen van schelpen, wieren of voor het vangen van aquariumvis.

Bepalen wij ons tot het sportduiken. U zult nu vragen, kan iedereen dit zomaar doen? En het antwoord erop luidt: vrijwel iedereen, die de beschikking heeft gekregen over een gezond

lichaam. Alle Nederlandse duikclubs laten hun leden vooraf medisch keuren en gelukkig is het aantal afkeuringen bijzonder laag.

Wel wordt verwacht van de leden, dat ze regelmatig oefenen om in goede conditie te blijven. Een duiker zonder uithoudingsvermogen is een gevaar voor zichzelf en voor anderen.

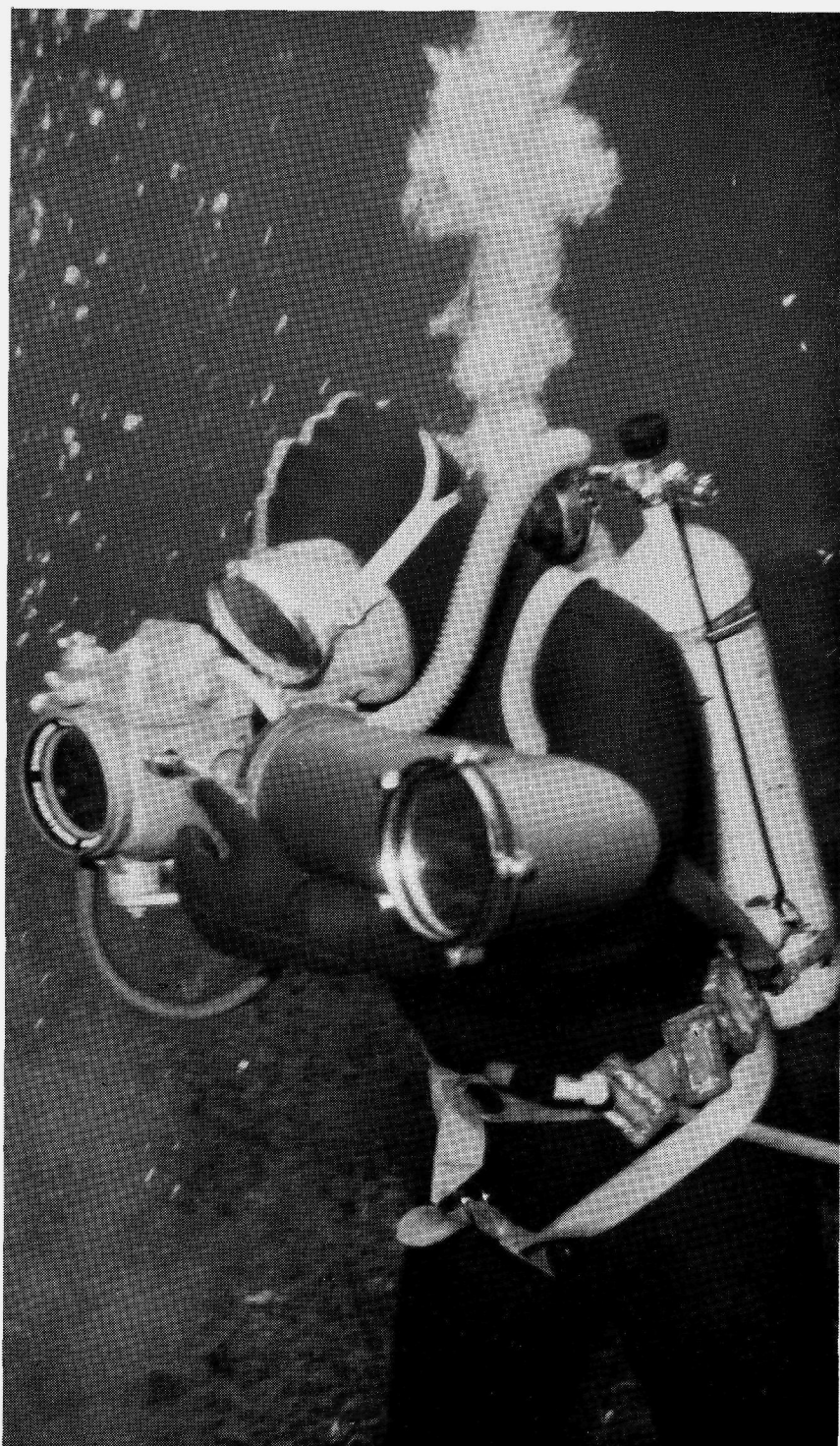
De uitrusting.

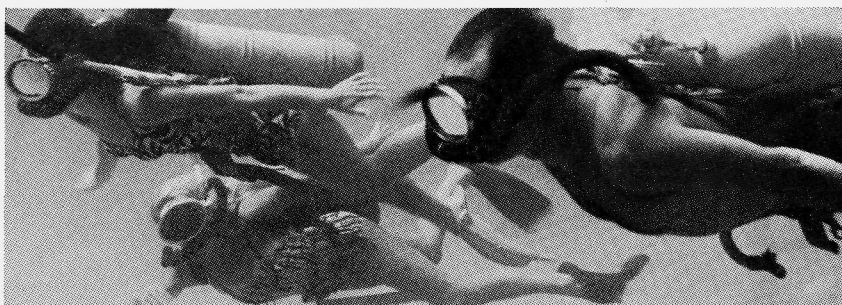
Onder een basisuitrusting verstaan wij: snorkel, zwemvliezen en een duikmasker. De snorkel dient om met het hoofd onder water, horizontaal liggend in het water, te kunnen ademen. We kunnen constant onder water blijven kijken, hetgeen de veiligheid ten goede komt. De zwemvliezen gebruiken wij om sneller te kunnen voortbewegen dan bij gewoon zwemmen. De zwemslag die we dan toepassen, is

iets anders dan het zwemmen zonder vliezen en wordt op de duikcursussen geleerd. Het masker dient om onder water duidelijk te kunnen zien, Het volgende uitrustingsstuk, dat we hebben, is een persluchtapparaat en als nuttige accessoires kunnen we hier nog aan toevoegen: een opblaasbaar reddingsvest, ballastgordel, dieptemeter, drukproofhorloge, kompas, duikersmes, onderwatercamera, harpoengeweer, noodsignaal met koolzuurvulling en (voor de zéér rijken) een onderwaterscooter.

Het door de Nederlandse duikers meest gebruikte type persluchtapparaat, bestaat uit de volgende onderdelen: een stalen persluchtcilinder, dus geen zuurstofcilinder, gevuld met olie- en watervrije lucht, met een druk van 150 of 200 atm. Hierop zit een longautomaat (aqualong) geschroefd, een volledig automatisch werkend apparaat, dat de duiker tijdens het inademen voorziet van lucht, welke dezelfde druk heeft als er heerst op de diepte, waarop hij zich bevindt. Aan de automaat zit een luchtslang met een mondstuk voor de aanvoer van lucht naar de mond van de duiker. M.b.v. de ballastgordel zorgt men, dat men in het water ongeveer blijft zweven.

De dieptemeter dient om aan te geven, op welke diepte wij ons bevinden en kan belangrijk zijn, indien we langere tijd onder water blijven. Er bestaan dan bepaalde regels voor het omhoog komen, waarbij wij op bepaalde diepten zgn. 'trap' moeten maken. Een drukproofhorloge is bijzonder prettig om te hebben, omdat we niet alleen kunnen weten onder water hoe laat het is, maar bovendien de tijd van de trappen, die we moeten maken, kunnen controleren. We kunnen ook van te voren d.m.v. een instelbare ring vaststellen, hoelang de luchtvoorraad toevoer toereikend is bij het maken van een duik. Het duikersmes is een verplicht voorwerp. Als de mensen

ons met zo'n grote dolk het water in zien gaan, vragen ze vaak of wij haaien gaan vangen of iets dergelijks maar het vreemde is, dat hetgeen, waar wij duikers het meest bevreesd voor zijn, een bijna onzichtbare hindernis is, namelijk afgebroken nylon vistuig. In dergelijke nylonlijnen, vooral in de grotere diktes, kunnen wij verward raken. De lijnen breken vaak af, doordat het loodje ergens achter een kei blijft zitten en er hangen dan van die serpentes op goede visplekjes, waar je gemakkelijk in vast kan raken en zonder mes kom je daar vrijwel niet uit. Een dergelijke nylonlijn krijg je met je vingers niet doorgebroken. Belangrijk zijn de duikpakken. Er zijn 2 verschillende uitvoeringen, het natte en het droge pak.

Bij het natte pak gaan we uit van een 'maatcostuum', gemaakt van een vrij dikke soort schuimrubber, een synthetische rubber, dat olie- en zoutbestendig is. Dit pak sluit als een tweede vel om ons heen. Daaronder wordt de zwembroek gedragen en bij het te water gaan, vullen de weinige ruimtes, die er nog zijn, zich op met water, dat direct door het lichaam wordt verwarmd. Doordat het pak bijzonder goed sluit, vindt geen wateruitwisseling meer plaats. De temperatuur wordt dus door de dikke laag schuimrubber vastgehouden. Hiermede kan men zelfs in zeer koud water lang duiken.

Het droge pak is een stuk duurder, maar beter geschikt voor diegenen die vooral 's winters erg lang in water moeten of willen zijn. Dit pak bestaat meestal uit twee delen. Hierin gaat men met dikke wollen kleding. De afsluiting van hals en manchetten is zo volledig, dat er geen druppel water in komt. Het droge pak heeft echter een belangrijke beperking: men kan er niet diep mee duiken. Een meter of 15 is het maximum waar men zich prettig voelt. Belangrijk om te weten is, dat het zelf maken van een nat pak niet

zo moeilijk is. Er zijn in Nederland vele duikers, die dit hebben gepresteerd en in het algemeen blijven hun kosten onder de honderd gulden.

De nieuweling, die zich aanmeldt bij een club, bijvoorbeeld de Haagse vereniging 'Barracuda', wordt eerst getest op het gebied van zijn zwemkunst. Vervolgens wordt er grondig geleerd, hoe hij moet omgaan met maskers, vliezen en snorkel. En pas als hij dit volledig beheerst mag hij, na de nodige theorie, zijn eerste duik gaan maken met perslucht. De training vindt in het algemeen eenmaal per week plaats in een zwembad. Als de duiker eenmaal goed getraind is, dan mag hij de eerste duik gaan maken in het buitenwater. Dit is heel wat anders dan in het zwembad en het is eigenlijk het begin van het echte duikwerk. Hiervoor wordt gekozen een veilige en mooie heldere plek in een van de plassen in ons land of naar een rustig plekje in de Zeeuwse stromen. Onder leiding van een instructeur gaan we hand in hand naar beneden, kijken wat rond, doen een paar oefeningetjes en raken zo langzaam maar zeker gewend aan de vreemde en mysterieuze sfeer van de wereld onder water. Na een paar van dergelijke duiken onder leiding is de leerling zover, dat hij verder tezamen met vrienden uit de club zonder begeleiding van de instructeur kan duiken.

Degenen die een bepaald brevet hebben gehaald (er zijn er vier), en minstens één jaar lid zijn van een club, hebben het recht geheel op eigen verantwoording apparatuur van de club mee te nemen met vakantie. Nederlandse duikers gaan regelmatig met hun vakantie naar Frankrijk, Italië en Spanje en hebben daar allerlei goede plekjes gevonden. Het zou te ver gaan om daar hierover uit te weiden en in de gespecialiseerde literatuur zult u daarover voldoende gegevens kunnen aantreffen.

Elke club heeft zijn eigen typische ac-

tiviteiten. Sommige clubs specialiseren zich op het jagen onder water, andere fotograferen weer veel. De club waar ikzelf lid van ben, doet aan zeebiologie. Hiervoor gaan wij regelmatig naar Wemeldinge, Tholen of Schouwen Duiveland. Op deze onderwatertochten worden dieren gevangen voor onze zee-aquaria en wetenschappelijke gegevens over de flora en fauna van de Zeeuwse stromen verzameld. Vaak ook brengen wij dieren mee voor wetenschappelijke instituten. Bij onze bagage bevinden zich dan ook hermetisch sluitende plastic emmers om de dieren levend te kunnen vervoeren.

De flora en de fauna van de Noordzee en de Zeeuwse stromen biedt de duiker vrijwel geen gevaren. De haaien die hier zo nu en dan voorkomen, zijn erg schuw en vrijwel nooit groter dan een meter. In de Waddenzee heb ik ze meermalen ontmoet. Nadat ik bij de eerste ontmoeting van de schrik bekomen was, waren ze al niet meer te zien, want op een afstand van 4 tot 6 meter vluchten ze al weg. Een veel vrelender beest dat we in zee treffen, is de kwal. Als duiker heb je dan het voordeel, dat je meestal gekleed bent in je duikpak, zodat het oppervlak van de onbedekte huid niet groot is. Als u belangstelling heeft om te gaan duiken, dan moet op één punt nadrukkelijk gewezen worden: Ga nóóit zelf experimenteren. Duiken is een levensgevaarlijke sport, als u niet door deskundige trainers het juiste onder-richt heeft gehad.

Heeft u bij een bij de N.O.B. aangesloten club de cursus duiken gevolgd, dan is duiken een zeer veilige sport. Er is in Nederland, tot nu toe, geen enkel ongeluk gebeurd met een gebrevetteerde duiker.

Mocht u belangstelling hebben om aan de onderwatersport te beginnen, dan verdient het aanbeveling contact op te nemen met de Nederlandse Onderwatersport Bond, Postbus 1341, Amsterdam.

JUBILEA

Zeven april 1942: de heer D. D. Groenheyde treedt in dienst van de Technisch Physische Dienst TNO-TH.

Sinds die sombere oorlogsmaand heeft hij als instrumentmaker, nu laboratoriumassistent, verreweg de meeste tijd van zijn 25-jarig dienstverband besteed aan het ingewikkelde complex apparaten, dat tesamen onder de naam elektronenmicroscopie bekend is.

De toen 18-jarige, maar nu nog opvallend jong uitziende Groenheyde werkte aanvankelijk op de werkplaats. Toen het verzoek van de student J. B. Le Poole, om als afstudeerwerk een elektronenmicroscopie te mogen bouwen werd ingewilligd, kwam de heer Groenheyde direct op de splinternieuwe afdeling elektronenmicroscopie. Hij heeft vanaf 1945 een stuk technisch-wetenschappelijke ontwikkeling meegemaakt, dat van bijzondere betekenis is geweest voor tal van takken van wetenschap en industrie.

'Binnen de muren van de TPD heeft' - schrijft de auteur van het hoofdstuk 'Elektronenmicroscopie' in het boekje Vijf en twintig jaren Technisch Physische Dienst 'de wieg van de elektronenmicroscopie in ons land' gestaan. Ik weet zo direct geen mannelijk equivalent voor het woord 'baker', maar u lezer begrijpt mij ook zo wel, de jubilaris Groenheyde heeft samen met enkele collega's, met de voor instrumentmakers zo kenmerkende ambachtelijke toewijding Prof. Dr. Ir. J. B. Le Poole terzijde gestaan om de Nederlandse Elektronenmicroscopie in amper 25 jaar tot volwassenheid te brengen.

'In mijn heel jonge tijd wou ik niet eens instrumentmaker worden, maar na het volgen van wat toen Ambachtschool heette, ging ik er hoe langer hoe meer voor voelen. Niet in een fabriek, dat stond bij mij al gauw vast, dat ligt mij niet zo. Ik ben midden in oorlogstijd hier gekomen en heb geen moment spijt gehad dat ik na enkele jaren belandde bij de afdeling Elektronenmicroscopie. Thans, na ruim twintig jaar, heeft het werk zich in hoofdzaak toegespitst op de elektronenoptiek en de gebieden, die daar zo'n beetje omheen liggen.

Philips heeft destijds de produktie van de bij de TPD ontwikkelde apparatuur op zich genomen en ze maken er daar een prachtig apparaat van'.

Er ontspon zich daarna een genoeglijk gesprek over het verschil tussen glas-optiek, zoals bij gewone microscopen wordt toegepast en elektronenoptiek.

De heer Groenheyde praat graag over zijn werk, liever dan over zichzelf.

Als ik hem naar zijn liefhebberijen vraag, dan zegt hij: 'Ik houd erg veel van muziek en lees graag, maar knutselen nee, dat doe ik niet. Je hebt van die mensen, die zodra ze thuis zijn en gegeten hebben meteen weer aan hun hobby beginnen, maar ik heb twee kinderen, een dochter van 14

Jubilaris D. D. Groenheyde.

Jubilaris G. van Wettum.

en een zoon van 12 en die vragen nog wel eens mijn hulp bij het elimineren van mankementen aan bijvoorbeeld de elektrische trein. Alleen als ze er zelf niet uitkomen help ik, want je hebt van die vaders, die zeggen dat hun zoon een elektrische trein heeft... En ik zorg natuurlijk, dat mijn auto goed op de banden blijft staan. Daar doe ik wel veel aan. Maar om nou nog even terug te komen op mijn werk. Ik vind dat ik geluk gehad heb. De jongens vain tegenwoordig met een LTS opleiding hebben niet zoveel kansen meer om te mogen meewerken aan iets geheel nieuws. Ik kreeg die kans bij de TPD, bij Prof. Le Poole en daar ben ik heel blij mee'.

De geweldige sprong, die de techniek in 25 jaar heeft gemaakt, wordt wel duidelijk geïllustreerd, als bij een rondgang door een apparatenzaal de jubilaris bij een der apparaten zegt: 'Dit is een installatie, waarin onder zeer hoog vacuüm de gedragingen worden bestudeerd van bepaalde technische voorzieningen, die in de nabije toekomst zullen worden ingebouwd in satellieten. Het is een opdracht van Prof. De Jager uit Utrecht, die het spectrum van sterren gaat meten en daartoe een sterspectrograaf bouwt, die in een satelliet wordt meegestuurd...'. De feestelijke bijeenkomst waarop de directie van de Technisch Fysische Dienst; de voorzitter van de p.v.: de heer H. Verbeek; het afdelingshoofd Ir. A. B. Bok en Prof. Le Poole namens de Wetenschappelijke Raad TPD in hun eigen woorden de strekking van het bovenstaande aan de heer D. D. Groenheyde, temidden van vrouw, dochter en zoon en welhaast het voltallig personeel van de TPD voorhield, was een allergezelligste gebeurtenis, waar de van harte gegunde geschenken, de bloemen en het feestglas natuurlijk niet ontbraken. Uit de spontane reacties uit de kring van zijn collega's bleek wel, dat de jubilaris reeds lang geleden zijn plaats op de TPD heeft veroverd. En dat zal wel verband houden met tal van (karakter-)eigenschappen, die wij dit keer eens niet vermelden, omdat de heer Groenheyde dit stukje ook onder ogen krijgt!

NOG MEER ZILVER

Ook de heer G. van Wettum, chef afdeling Inkoop van de TNO-Instituten Zuidpolder te Delft herdacht in de maand maart de dag, dat hij 25 jaar geleden in dienst van TNO trad.

Hij behoorde tot het slag mensen, die hun jubileum met de welgemeende handdruk van hun directeur en hun naaste collega's als gevierd wensen te beschouwen. De heer Van

BLOESEM

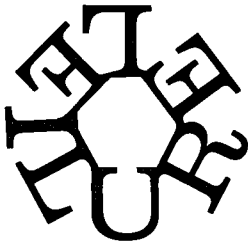
de boom
als elke andre morgen
gesproten uit bedauwde grond
zie ik deze morgen beven
zijn takken geven
aan de horizon
pril ontwaren van de zomer
geeft hem leven
warmte
licht
voor het baren van de bloesem die
deze morgen
voor mijn ogen ligt

Cs

Wettem had, naar wij bevroeden, de feestviering rondom de door hem bereikte 'mijlpaal' zonder bezwaar willen beperken tot in zeer kleine kring. Maar als je inkoper bent van meerdere TNO-instituten, dan ontcom je er niet aan.

Het was dan ook een nog ietwat verbouwereerde familie Van Wettum, die des middags achter de met bloemstukken versierde tafel in de kantine van de Zuidpolder plaatsnam, na in de ochtenduren in de 'kleine kring' van vader's medewerkers op eigen afdeling in de bloemetjes te zijn gezet en te zijn toegesproken door de heer Ir. F. W. R. Wijbrans, directeur van de Algemene Dienst TNO-instituten Zuidpolder.

Op de geanimeerde receptie, door velen bezocht, waren geen toespraken te beluisteren. Men had het verzoek van de jubilaris, om 'er geen drukte van te maken', niet helemaal willen verontachtzamen. De enige toespraak op dit late middaguur was het dankwoord van de heer Van Wettum, die zijn medewerkers, collega's en vrienden van de vele door zijn afdeling Inkoop verzorgde instituten heel hartelijk dankte voor de vijf en twintig goede jaren bij TNO.

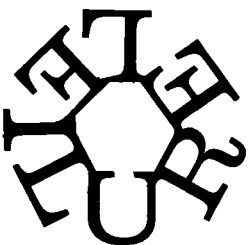

O, JASPERINA

Op 27 februari liet de personeelsvereniging van het Metaal Instituut ter gelegenheid van haar jaarlijkse personeelsavond niet slechts eigen personeel, maar ook enkele honderden andere TNO-ers delen in het genoegen, om het bekende cabaretgezelschap 'Lurelei' te zien en te horen. Alhoewel de muren van de statige aula van de Technische Hogeschool Delft in zijn nog slechts kortstondig bestaan al heel wat andere klanken dan die van promoties, inaugurale oraties en toespraken bij het verlenen van ere-doctoraten kreeg te verwerken, het optreden van 'Lurelei' spande toch wel de kroon. De liedjes en voordrachten van Jasperina de Jong, Eric Herfst en de beide andere cabaretiers liegen er niet om, draaien er nimmer omheen. Zij zéggen, wat velen - hoogstens - durven denken. Deze vrijpostige conference vraagt meermalen van de toeschouwers een behoorlijke portie incasseringsvermogen je moet er zogezegd nogal breedgeschouderd voor zijn. Zij die in de zaal zaten op deze avond waren dat gelukkig en er is dan ook luidkeels geschaterd om allerlei zaken, die je nooit in een personeelsblad zou kunnen afdrucken. Het was prettig te vertoeven bij een gezelschap (en daarmee bedoelen wij ditmaal het cabaretgroepje en het publiek) dat ons vanaf het toneel de spiegel voorhield waarin wij vanuit de zaal onszelf konden zien. Want dát is cabaret: het voorhouden van een spiegel!

Vooraf had het voltallig personeel van het Metaal Instituut genoten van een saté-maaltijd en na het optreden van 'Lurelei' kon gedanst worden en van die gelegenheid is dan ook druk gebruik gemaakt.

Een woord van lof aan het bestuur van de p.v. Het engageren van 'Lurelei' getuigt van *lef* (om eens een keertje in de trant van Jasperina te causeren). Door gebrek aan ruimte konden wij dit stuk eerst thans opnemen. Red.

MISS POES

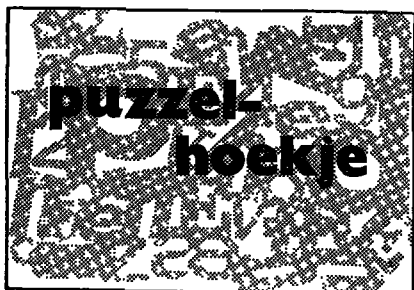
Naar de toneelschrijver Ted Willis ons verzoekt aan te nemen, verandert een héél enkele keer bij een héél bepaald soort onweer soms een poes in een meisje (of een kater in een man). In een alleraardigst blijspel, op de vooravond van 1 april gespeeld door de toneelgroep van de TNO-p.v. G.O.N.S. beleefden wij mede, hoe de zaken in de war gestuurd worden bij wethouder Highcockle en zijn gezin, wanneer daar plotseling een roodharig meisje het vensterraam binnenklimt, dat heel erg van vis en kanaries houdt, dolgraag geaaid wil worden en onomwonden verklaard niet te kunnen of te willen vertrekken, omdat ze de huiskat is. Leg dát nu maar eens uit aan vrouw, dochter en pinnige moeder! En dat, terwijl de verkiezingen voor de deur staan...

Het werd een veelbewogen avond in de Stadsdoelen te Delft, waarbij het publiek zich zó kostelijk amuseerde, dat het als het ware niet stil kon blijven zitten op de stoel. In de eerste plaats was dit te danken aan het sublieme spel van Lenie Gelijs, die de rol van Sandra (Miss Poes) op zich had genomen en door haar spel de zaal veel eerder dan haar tegenspelers wist te overtuigen, dat ze poes wás. Lenig, elegant, behaaglijk, laconiek en toch zonder de zo voor de hand liggende overdrijving (ze miauwde niet één keer!) haalde ze alles uit haar moeilijke rol. Maar de wethouder van de heer E. Talman en Laura, zijn vrouw (Ineke van Lier) gaven dan ook uitstekend tegenspel. De moederrol (gespeeld door mevrouw T. Schepp-Stolk) werd eveneens uitstekend vertolkt. Een ondankbare rol, naar het ons voorkwam, want het was me een moedertje wél. De dienstbode (Truus Meijer), de dominee (de heer T. Frieling), de dochter (Willy Verschoor) en de andere spelers mevrouw Anja van Loon-de Liema (een pracht van een kwezeltje!) de heren H. J. Huldy, J. M. C. Wessels, H. van Wonsel en J. B. Krebs sloten zich met hun kleinere rollen gaaf aan bij het geheel. Een woord van lof voor de mensen achter de schermen. regisseuse Trins Snijders, inspeciënt en hulp-regisseur de heer P. Dekking, en souffleur de heer F. J. Ritter (we hebben hem niet gehoord!).

Zoals van G.O.N.S. te verwachten viel, was het feest niet afgelopen met het huldigen van de speelsters en spelers. In een smaakvol versierde zaal (waarvoor de feestcommissie onder enthousiaste aanvuring van de heer Brüggemann tekende) werd op muziek van 'The Black-Birds' en 'De Chiva's' nog lang gefoxed en ge-beat. In een paar kermisachtige attracties kon met scherp worden geschoten en met ballen geworpen. En de illustratie op het programma, die de omslagfoto van Lenie Gelijs als Miss Poes flankeert, is van mej. D. Geuzen en de heer Udo Spitsbergen, want ze doen bij G.O.N.S. wel allemaal mee!

Red.

Oplossing puzzel nr. 122

Ongewild zijn diverse puzzelaars in feite met een derde opgave bezig geweest n.l. met na te gaan welk verband er was tussen de aanduiding lettergreepraadsel en de opgave zelf. De oplossing hiervan is simpel : de greep van Horass was niet goed en letterraadsel was juist. De chinese spreuk was: 'De wetenschap beoefenen en de mensen niet beminnen is een fakkel aansteken en de ogen sluiten'. De samenstellende woorden zijn: meeuwschoen - effectief - eendenest - binnenste - pannedeksel - niemendal - nonsensicaal - ogenblik - gemeente. Van de 5 mogelijke oplossingen van de optelling voldoet er slechts één aan het gegeven dat Japan een 11-voud moet zijn:

KIOTO	20131
TOKIO	31201
OSAKA	14525
JAPAN	65857

De laddertop werd bereikt door: J. van der Graaf (V.I.) met 937 punten (voor de 3e maal) en W. H. J. M. Wientjes (C.L.) met 904 punten (voor de 1e maal).

De bovenste vijf plaatsen zijn voor:

1. Meuffrouw E. M. Peeters 882 punten
2. Meuffrouw T. Gerbrands 870 punten
3. Meuffrouw M. A. Scholten 860 punten
4. Mevrouw C. v. d. Leeden-v. d. Vlucht 841 punten
5. Meuffrouw A. K. Konings 810 punten

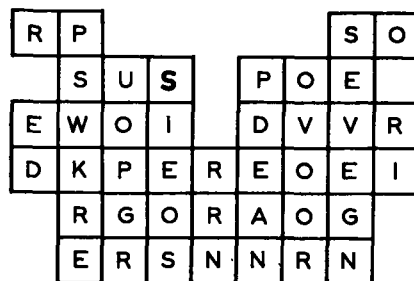
Puzzel nr. 124

Dit keer weer een écht lettergreepraadsel. Gegeven zijn de volgende lettergrepen: a - aan - aard - be - co - com - dag - de - del - der - di - do - do - en - ge - ger - ger - ger - gros - har - i - ie - im - in - in - in - ja - ke - la - lair - leg - leg - lin - ling - ling - lijk - man - me - mid - mid - mo - na - na - ne - ne - ni - nis - on - pa - pe - po - pu - ring - rij - ris - sa - se - ste - ta - ta - ter - ti - tie - tie - ther - tor - trak - trie - tro - ve - ve - vert - ving - vor - werk.

Hiervan moeten woorden worden gevormd met de volgende omschrijving:

1. Wedergeboorte
2. Op anderen overgaand
3. Oorlogsbodem
4. Niet getapt
5. Larve
6. Deel van een etmaal
7. Meetinstrument
8. Naar binnen gekeerd
9. Natuurverschijnsel
10. Vooruitgang
11. Mozaïek
12. Giftige stof
13. Geldschietende vennoot
14. Afgoderij
15. Onthaal
16. Huishoudelijk voorwerp
17. Plaats in Zuid-Holland
18. Onnozele hals
19. Inschrijving in het hypotheekregister
20. Schade

In deze volgorde geven de eerste letters van deze woorden, van boven naar beneden een latijnse spreuk, waarmee ons TNO-werk vaak heeft te maken. De overbekende nederlandse bewerking van deze spreuk geven de zesde letters, eveneens van boven naar beneden gelezen. Als toegift een paardesprongpuzzel (zie diagram).

Te beginnen met de laatste s van het woord sus in het diagram wordt met behulp van de paardesprong een op TNO van toepassing zijnde spreuk verkregen. Voor deze opgaven kunt u 50 punten per stuk verdienen, dus in totaal maximaal 110 punten, mits de oplossingen voor 20 mei ontvangen zijn door de Puzzelredactie, van Heemstrastraat 19 te Delft.

HORASS